

I. INTRODUCCIÓ

1. Els objectius

L'article 3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableix que el català és la llengua pròpia de Catalunya i que l'idioma català és l'oficial de Catalunya, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol. Proclama, doncs, un sistema original de convivència de dues llengües en el territori de Catalunya en el qual una, la catalana, té la consideració no només de llengua oficial sinó també de llengua pròpia. La Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, té per objecte desenvolupar l'esmentat article 3 per tal d'emparar, fomentar i normalitzar l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits, i l'ús de l'aranès a la Vall d'Aran, i de garantir l'ús normal i oficial del català i del castellà. En aquest sentit, l'article 1.2 de la Llei especifica que els seus objectius principals són:

- Emparar i fomentar l'ús del català per tots els ciutadans i ciutadanes.
- Donar efectivitat a l'ús oficial del català i del castellà sense cap discriminació per als ciutadans i ciutadanes.
- Normalitzar i fomentar l'ús del català en l'Administració, l'ensenyament, els mitjans de comunicació social, les indústries culturals i el món socioeconòmic.
- Assegurar l'extensió del coneixement del català a tots els ciutadans i ciutadanes.

Tot plegat en un sistema que parteix de la premissa que la llengua catalana és un element fonamental de la formació i la personalitat nacional de Catalunya i pretén, amb respecte absolut als drets individuals de les persones:

- Que tothom a Catalunya conegui les dues llengües oficials.
- Que el català tingui la presència que li correspon com a llengua pròpia del país en tots els àmbits de la vida social.

2. El suport social a la política lingüística

Com a capítol preliminar a l'informe sobre la política lingüística de 1999 sembla oportú explicitar el grau de suport que aquests objectius generals troben entre la ciutadania. Amb aquesta finalitat són útils dos dels estudis que el Govern de la Generalitat ha encarregat l'any 1999 per tal de conèixer la realitat de la situació del català en diversos sectors d'activitat i la percepció que en tenen els ciutadans. Són l'estudi sobre *La política lingüística de la Generalitat i sobre l'aplicació de la Llei 1/1998*, realitzat per l'Instituto DYM el mes de febrer coincidint amb el primer aniversari de l'entrada en vigor de la Llei i l'estudi sobre *Llengua i activitat econòmica a Catalunya*, realitzat per Gabise el desembre. El primer d'aquests estudis es va dur a terme amb 4.142 entrevistes telefòniques a residents a Catalunya de 15 o més anys i el segon amb 4.021 entrevistes personals a residents de 18 o més anys al domicili de l'entrevistat.

2.1. Saber català, un enriquiment per a tothom

En relació amb l'objectiu que tothom a Catalunya conegui les dues llengües oficials, la primera de les enquestes indica que:

- El 83% dels enquestats està d'acord que tots els ciutadans de Catalunya coneguin i sàpiguen parlar català, i només el 6,6% està en desacord amb aquest objectiu.
- El 78,6% està d'acord que els qui ocupen un lloc de treball que comporta l'atenció al públic estiguin obligats a conèixer el català; únicament el 9,6% està en contra d'aquesta obligació.

A l'enquesta del mes de desembre, en la qual es va preguntar l'opinió sobre la necessitat "saber català i castellà", de manera genèrica, el resultat és similar. Així,

- El 86,2% de la població està d'acord que a Catalunya tothom hauria de saber el català i el castellà. Un 5,9% s'hi mostra en desacord. Si es planteja la mateixa qüestió a joves entre 15 i 29 anys, l'acord és lleugerament inferior. Concretament del 78,4% i el desacord se situa al 6,1% segons l'Enquesta a la joventut que més endavant s'esmentarà.

Si la pregunta es refereix a la necessitat de saber les dues llengües oficials per atendre el públic, sense deixar l'opció per a la indiferència, resulta que:

- El 94,6% de la població creu que cal saber català i castellà per ocupar qualsevol lloc d'atenció al públic. El 4,5% creu que no.
- El 95,5% creu que cal saber català i castellà per atendre el públic des de l'Administració. Només el 3,7% creu que aquest requisit no és necessari.

Sembla evident, doncs, que l'objectiu que tothom a Catalunya conegui les dues llengües oficials és amplíssimament acceptat i compartit per la ciutadania. El percentatge de població que s'hi oposa (el 6%) és molt petit i, significativament, inferior al percentatge de població de Catalunya que al cens de població manifesta no saber parlar el català, que l'any 1996 era del 24,70% i a finals del 1999 es pot estimar en el 22%. Només és lleugerament superior al percentatge de la població de Catalunya que no entén, encara, el català que en el cens de 1996 era del 5%.

2.2. L'ús del català: un desig compartit

Pel que fa a l'objectiu que el català tingui la presència que li correspon com a llengua pròpia del país en tots els àmbits de la vida social, a l'enquesta del mes de febrer es va interrogar els ciutadans sobre com creien que havia d'evolucionar l'ús del català i del castellà en sis àmbits concrets. Les respostes van donar una majoria molt àmplia per als qui desitgen que el català arribi a equiparar-se al castellà (més de la meitat dels enquestats) i un notable avantatge dels qui voldrien el predomini del català (sempre superior a la tercera part dels ciutadans) sobre una minoria que mai no supera el 7% dels qui voldrien el predomini del castellà.

Així es pot observar en la taula següent:

Taula 1. Desig d'evolució de les llengües a Catalunya

Com voldria que evolucionés l'ús de les llengües en l'àmbit de ... d'aquí a 10 anys?	Prensa	Ràdio	Televisió	Llibres	Jutjats	Rest. i cafès
	%	%	%	%	%	%
Solament en català	8,8	10,4	8,6	6,7	7,7	5,7
Més en català que en castellà	31,0	30,9	29,5	31,4	29,1	31,1
En català i en castellà igual	52,9	51,6	54,1	54,7	56,1	58,8
Més en castellà que en català	4,1	4,0	5,0	4,1	3,2	2,5
Solament en castellà	2,0	2,2	1,8	2,0	1,5	1,1
No sap, no contesta	1,2	1,0	1,1	1,2	2,3	0,8
Predomini del català	39,8	41,3	38,1	38,1	36,8	36,8
Predomini del castellà	6,1	6,2	6,8	6,1	4,7	3,6
Diferència català-castellà	33,7	35,1	31,3	32,0	32,1	33,2

L'enquesta del mes de desembre preguntava, amb més concreció que l'anterior, l'opinió dels ciutadans sobre si la presència del català a determinats àmbits havia d'augmentar, quedar igual o disminuir. El resultat evidencia un desig general d'augment de la presència del català en tots els àmbits en els quals aquest té una presència deficitària i un desig de mantenir l'actual situació en aquells en què la ciutadania té la percepció que hi té una

presència adequada. Cal tenir en compte, però, que hi ha alguns sectors amb els quals els ciutadans tenen normalment un contacte esporàdic en què el percentatge dels que no saben o no volen contestar és alt. És el cas de les comissaries, els jutjats, les notaries i les companyies d'assegurances. El quadre següent mostra el resultat de l'enquesta.

Taula 2. Desig de presència del català

Quina hauria de ser la presència del català en els següents llocs?	<i>Augmentar</i>	<i>Quedar igual</i>	<i>Disminuir</i>	<i>NS/NC</i>
	%	%	%	%
Etiquetes de productes de consum	71,4	22,8	1,3	4,5
Libres d'instruccions d'aparells	70,7	23,0	1,3	5,1
Al cinema	62,9	25,5	1,5	10,1
Al vídeo	61,3	25,3	1,4	12,0
Al món editorial	58,2	31,5	1,4	8,9
A les comissaries	52,2	26,1	1,6	20,2
Als jutjats	50,6	25,2	1,6	22,6
A les grans superfícies	47,5	46,3	1,6	4,7
A les notaries	47,0	29,3	1,6	22,1
A les assegurances	38,8	42,9	1,5	16,8
Als hospitals	38,4	53,5	2,1	6,0
A les botigues	34,7	61,1	1,9	2,3
A les escoles	32,8	58,8	4,1	4,4
Als bancs i caixes	31,5	62,6	2,6	3,3

D'altra banda, a l'enquesta del febrer es va preguntar l'opinió dels ciutadans en relació amb l'actuació del Govern per afavorir la llengua catalana i sobre el paper d'aquesta llengua en la conservació de la identitat del país. Va resultar que:

- El 91,3% està a favor de l'actuació del Govern per afavorir la llengua catalana en productes com ara llibres, discos, diaris, pel·lícules, programes informàtics i productes multimèdia. Tan sols el 8,7% hi està en contra.
- El 85,9% està d'acord amb l'afirmació "la llengua catalana té un valor fonamental en la conservació de la identitat de Catalunya". Només un 2,1% hi està en desacord.

Es pot afirmar, doncs, que la població de Catalunya està majoritàriament a favor dels objectius generals de la política lingüística que impulsen el Parlament i el Govern de Catalunya i a la qual contribueixen les altres institucions pròpies del país, i de manera molt especial les corporacions locals i les universitats catalanes.

L'ampli suport social a aquests objectius és significatiu si es té en compte la peculiar situació sociolingüística del país. Una situació marcada encara per les circumstàncies històriques excepcionals viscudes entre 1936 i 1975. Segons el cens de 1996, aquell any entenien el català el 95% dels ciutadans, el podia parlar el 75,5%, el sabia llegir el 72,3% i el sabia escriure el 45,8%. Però més enllà del coneixement, les dues enquestes esmentades permeten tenir idea de l'ús habitual de cada llengua per part dels ciutadans. Segons l'enquesta del mes de febrer tantes vegades esmentada, el 49,6% dels catalans declaraven que la seva llengua habitual era el català, mentre el castellà és la del 49,9% i el 0,5% tenen com a llengua habitual d'altres llengües.

D'una altra manera, l'enquesta del desembre planteja la qüestió amb la pregunta *A l'hora d'expressar-se, habitualment, en quina proporció utilitza el català i el castellà, aproximadament?* i ofereix sis respostes possibles. El resultat no és gaire diferent del de l'anterior i és el següent:

Taula 3. Llengua d'expressió habitual

A l'hora d'expressar-se, habitualment, en quina proporció utilitza el català i el castellà, aproximadament?	
	%
100% català	38,1
75% català	15,0
50% català i 50% castellà	16,3
75% castellà	9,9
100% castellà	20,5
NS/NC	0,1

El fet que els objectius de difusió del coneixement i d'extensió de l'ús del català tinguin un suport tan majoritari implica que són compartits pels ciutadans que tenen el castellà com a llengua habitual. D'aquesta manera, la recuperació del català es manté com un objectiu col·lectiu que enforteix, alhora, la identitat nacional i la cohesió social del nostre poble.

3. L'aplicació i el desplegament de la Llei 1/1998, de 7 de gener

3.1. L'aplicació. Principis generals i recursos econòmics aportats

El Govern de la Generalitat ha mantingut al llarg de 1999 els criteris d'aplicació coordinada entre tots els departaments de la Generalitat i els altres organismes amb responsabilitat en matèria de política lingüística (corporacions locals, universitats, Institut d'Estudis Catalans, TERMCAT, Consorci per a la Normalització Lingüística), concertada amb tots els agents socials (organitzacions sindicals i empresarials, grans empreses, món cultural, professionals de la llengua i la comunicació, grups polítics) i progressiva, d'acord amb l'esperit de les disposicions transitòries de la Llei.

En aquest sentit cal destacar que ha continuat la política de signatura de convenis per a l'aplicació de la Llei amb diverses organitzacions empresarials i grans empreses com són Argentaria, Caja Madrid, Caja Rural de Almería, Confederació del Comerç de Catalunya

(amb 90.000 establiments associats a través dels gremis), Agrupament de Botiguers i Comerciants de Catalunya (amb 35.000 establiments associats), Confederació Empresarial d'Hoteleria i Restauració de Catalunya (amb 32.000 establiments), Montesa-Honda, Derbi Motor, Consell de Catalunya dels Col·legis d'Agents de la Propietat Immobiliària, Agrupació Catalana d'Enginyers i Consultories Mediambientals i Col·legi, Associació i Mútua dels Enginyers Industrials de Catalunya. D'aquesta manera, en finir el període

transitori que preveu la Llei, s'han signat 30 convenis de col·laboració per a facilitar-ne i sovint avançar-ne l'aplicació que, en conjunt, impliquen més de 170.000 empreses i establiments.

D'altra banda, d'acord amb l'esperit de la disposició addicional sisena de la Llei, l'any 1999 el pressupost de la Direcció General de Política Lingüística va experimentar un creixement

del deu per cent respecte al pressupost de 1998 i va arribar als 2.078 milions de pessetes. D'aquesta manera, en només dos anys, s'ha passat dels 1.484 milions de 1997 als 2.078 de 1999. També han augmentat diverses partides destinades al foment del català a la Direcció General de Promoció Cultural i a d'altres departaments.

A títol indicatiu es poden destacar els imports destinats a les següents institucions o activitats:

Taula 4. Pressupost del Departament de Cultura destinat al foment del català

Actuació	1997	1998	1999
	MPTA	MPTA	MPTA
Prensa en català	618	704	853
Llibre en català	219	220	254
Producció cinematogràfica	607	470	706
Doblatge de pel·lícules	23	50	54
Vídeo	12	23	20
Producció discogràfica i cançó		44	47
Informàtica i indústries de la llengua *		110	208
Centre de Terminologia TERMCAT	124	152	159
Consorci Normalització Lingüística	1.026	1.300	1.340
Organitzacions sense ànim de lucre	45	64	83
Lectorats catalans a l'exterior *	100	100	100
* Conjuntament amb el Comissionat per a Universitats i Recerca i el Comissionat per a la Societat de la Informació			

Cal tenir en compte, a més, que alguns dels instruments més poderosos de difusió del coneixement i de foment de l'ús del català com són el sistema educatiu, els mitjans de comunicació de la Corporació Catalana de Radio i Televisió i el funcionament de l'Administració catalana en català, no són comptats en aquestes partides. A més, molts departaments compten amb dotacions pressupostàries que reverteixen directament en actuacions de foment del coneixement o de l'ús del català, com són el de Benestar Social pel que fa a l'ensenyament d'adults, el de Justícia pel que fa als programes de Justícia, el de Presidència pel que fa a Funció Pública, la Societat de la Informació, Universitats i Recerca, Radiodifusió i Televisió o l'Entitat Autònoma del DOGC, el de Governació pel que fa a l'Escola de Policia i, en general, el desplegament dels mossos d'esquadra, i tantes altres.

3.2. El desplegament reglamentari

Durant l'any 1999 s'han aprovat tres disposicions reglamentàries en matèria de política lingüística. Són:

- Decret 131/1999, de 4 de maig, pel qual s'aprova la Classificació catalana de productes per activitats (CCPA-96). Es tracta d'una classificació amb 18.000 termes catalans que ha estat elaborada per l'Institut d'Estadística de Catalunya amb l'assessorament del TERMCAT i s'aplica a Catalunya en substitució de la CPAN-96 aprovada pel Reial decret 81/1996, de 26 de gener en compliment del Reglament de la CEE 3636 de 1993. La classificació és d'ús obligatori per a la presentació de resultats de les activitats incloses en el Pla estadístic de Catalunya i d'aquelles a les quals les lleis concedeixen els beneficis legals corresponents i també en tota la documentació administrativa derivada de l'activitat de les administracions públiques catalanes en la qual figurin productes per activitats codificats, independentment de l'aprofitament estadístic.
- Decret 225/1999, de 27 de juliol, pel qual s'atribueixen funcions al Comissionat per a la Societat de la Informació, que disposa que el Comissionat promourà que el programari i el maquinari informàtics que usi o adquireixi la Generalitat siguin normalitzats lingüísticament.

- Decret 54/1999, de 9 de març i Decret 201/1999, de 27 de juliol, pels quals es modifica la disposició final del Decret 237/1998, de 8 de setembre, sobre mesures de foment de l'oferta cinematogràfica doblada i subtitulada en llengua catalana, que s'han aprovat en el marc de la negociació sobre el doblatge al català iniciada amb les companyies de distribució cinematogràfica.

D'altra banda, a finals d'any hi havia enllestits, en diferents estadis de tramitació, cinc reglaments més, que són:

- Decret de traducció i interpretació jurades, que equipararà el català al castellà en l'activitat de la traducció i la interpretació jurades, que l'augment de contractació pública i mercantil en català i la importància de les relacions internacionals de l'economia catalana fa cada dia més necessari.
- Decret del Consell Social de la Llengua Catalana, que en modificarà les funcions i crearà una comissió permanent per tal de donar més vitalitat a aquest organisme consultiu i de consens ciutadà al voltant de la llengua catalana.
- Decret que estableix el procediment per al canvi de denominació oficial dels nuclis de població i les entitats municipals descentralitzades, que permetrà l'aplicació a la pràctica dels treballs del Nomenclàtor toponímic oficial iniciats l'any 1998.
- Decret d'establiment de la Comissió de Toponímia de Catalunya, que institucionalitzarà amb caràcter permanent i de manera semblant a la Comissió de Toponímia de França, dels països de parla alemanya, del Quebec o del País Basc la comissió que està elaborant el projecte del Nomenclàtor.
- Decret sobre l'acreditació del coneixement del català i de l'aranès en els processos de selecció de personal i de provisió de llocs de treball de les administracions de Catalunya, amb el qual es flexibilitzarà i simplificarà l'actual normativa per acreditar el coneixement de català per a accedir al servei de totes les administracions de Catalunya i se li donarà un rang reglamentari més adequat.

3.3. La modificació de la legislació de l'Estat

En la línia marcada per la Resolució 469/V del Parlament de Catalunya, aprovada el 30 de desembre de 1997, l'any 1998 el Parlament va adoptar els acords de presentar a les Corts Generals 4 proposicions de llei de modificació de lleis estatals que impedeixen l'ús del català a determinats àmbits. Són:

- a) Proposició de Llei d'incorporació de les llengües de l'Estat a les monedes i els bitllets de l'euro emesos a l'Estat espanyol.
- b) Proposició de Llei Orgànica d'incorporació de les llengües oficials als passaports i documents d'identitat
- c) Proposició de Llei d'incorporació de les llengües oficials als permisos de conduir.
- d) Proposició de Llei Orgànica de modificació de la Llei Orgànica del Poder Judicial en matèria de funcionaris d'Administració de Justícia.

Les tres primeres van ser admeses a tràmit per unanimitat del Congrés dels Diputats el 13 d'abril de 1999. Malgrat això, la legislatura va acabar sense que s'haguessin aprovat. L'admissió a tràmit de la quarta proposició no va ser discutida.

El 10 de desembre s'ha presentat una altra proposta de modificació de normatives estatals amb l'unanimitat de tots els grups representats al Parlament de Catalunya. Es tracta de la Proposició de Llei sobre l'ús de les llengües de l'Estat en l'emissió de segells i altres efectes postals, que pretén, en el marc de la campanya ciutadana *Segells plurals*, que els efectes postals espanyols siguin plurilingües.

La voluntat política en aquest punt ha estat avançar de manera progressiva, i no presentar al Parlament propostes de proposició de llei per modificar les normatives estatals que dificulten o impedeixen l'ús del català sense àmplies majories a la Cambra catalana. D'altra banda, es considera convenient que el Congrés aprovi les proposicions pendents abans de presentar-ne de noves.

També cal esmentar que el Govern de l'Estat va presentar al Congrés dels Diputats la proposta de ratificació per part d'Espanya de la Carta europea de les llengües minoritàries. Després de la negociació parlamentària oportuna, el mes de desembre la Comissió d'Exteriors del Congrés dels Diputats va aprovar-la, esmenada, amb un contingut satisfactori tant pel que fa a la llengua catalana que, sense veure-hi discutida la unitat, hi rebia la màxima protecció que la Carta preveu en els tres territoris on és oficial i era protegida a l'Aragó, com pel que fa a l'aranès, que rebia una atenció especial que comportava la millora de l'actual situació jurídica, d'acord amb la realitat demogràfica i sociolingüística de la Vall. La dissolució de les Corts va fer decaure la iniciativa, que caldrà recuperar en la nova legislatura.

D'altra banda, durant l'any 1999 s'ha tramitat la nova Llei d'enjudiciament civil, que finalment ha estat la Llei 1/2000, de 7 de gener, que en els seus articles 142, 143 i 144 té en compte l'oficialitat de llengües diferents del castellà en determinats territoris de l'Estat, pel que ara interessa, del català. La nova legislació no introdueix cap canvi en la situació precedent.

Finalment, la Llei 40/1999, de 5 de novembre, sobre noms i cognoms i el seu ordre, ha modificat la Llei del Registre Civil per permetre que els pares puguin decidir l'ordre dels cognoms dels fills, amb la qual cosa, si ho volen, el cognom de la mare pot ser el primer i el del pare el segon. Igualment, s'accepta la traducció del nom a qualsevol llengua de l'Estat sense necessitat que el qui sol·licita el canvi hagi nascut abans de 1977 i es preveu l'adequació dels cognoms a la grafia correcta. D'aquesta manera, la legislació de l'Estat dóna suport explícit a la legislació catalana en aquest camp.

4. La difusió de la legislació vigent i de les actuacions realitzades

4.1. Dues conferències de premsa institucionals i la presentació de l'informe sobre l'aplicació de la Llei l'any 1998

Per tal de donar a conèixer a la ciutadania la tasca que el Govern de la Generalitat ha realitzat en aplicació de la Llei de política lingüística, durant l'any 1999 s'han convocat dues conferències de premsa al més alt nivell institucional que ha presidit el president de la Generalitat, Jordi Pujol.

A la primera, celebrada el dia 20 de gener, es va donar compte de l'informe sobre l'aplicació

de la Llei de política lingüística l'any 1998 i a la segona, celebrada el 19 de juliol, es van exposar els aspectes més rellevants dels primers divuit mesos d'aplicació de l'esmentada Llei. En ambdós casos, les conferències de premsa van tenir un gran ressò en els mitjans de comunicació.

D'altra banda, el 5 de març, en compliment del que disposa l'article 39.2 de la Llei 1/1998, el conseller de Cultura va aportar a la Mesa del Parlament l'informe sobre l'aplicació de la Llei, que va publicar, íntegrament, el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, número 386, de 31 de març.

L'informe esmentat va ser presentat al Consell Social de la Llengua Catalana en la seva reunió ordinària del dia 25 de maig de 1999. En aquest cas el document tramès al Parlament va ser acompanyat de les memòries d'activitats de la Direcció General de Política Lingüística, del Consorci per a la Normalització Lingüística i del Centre de terminologia TERMCAT, així com de la memòria general de política lingüística, elaborada per la Direcció General amb les actuacions realitzades pels departaments. El Consell Social, per mitjà de la ponència de seguiment del Pla General, ha estudiat tots els documents esmentats i, en data 18 de novembre ha aprovat inicialment el Dictamen d'avaluació, que fa una valoració positiva de les actuacions dutes a terme l'any 1998.¹

4.2. Els "Estudis jurídics sobre la Llei de política lingüística" i els tríptics "A dreta llei"

Des de l'òptica de la divulgació del contingut de la Llei, cal destacar la publicació del llibre *Estudis jurídics sobre la Llei de política lingüística*, de l'editorial Marcial Pons, amb treballs de juristes ben coneguts, com són: Miguel Herrero R. de Miñón, J. Luis López Guerra, Antoni Mirambell, Antoni Milián, Luciano Parejo, J. M. Puig Salellas, Jaume Vernet, Juan A. Xiol, Enoch Albertí, Pablo Pérez Tremps, F. Carlos Sainz de Robles, Joaquim Ferret, Enric Argulloll, Iñaki Aguirreazkuenaga, Marc Carrillo, Josep D. Guardia i Manuel Ballbé. Aquest llibre, adreçat essencialment als professionals i als estudiants de dret, és a la venda des de finals del mes de juliol en versions catalana i castellana i se n'ha fet una àmplia distribució a les biblioteques universitàries de tot l'Estat.

A tall d'anècdota, es pot destacar que una de les edicions de la Llei de política lingüística, en concret la versió catalana publicada a "Quaderns de Legislació", 11, ha estat el llibre més venut l'any 1999 entre els publicats pel Departament de Cultura. En concret se'n van vendre 5.047 exemplars. Cal recordar que l'any passat es va fer una àmplia distribució de l'edició no venal de la Llei de la qual es va fer un tiratge de 250.000 exemplars, i que també es va editar la Llei, amb legislació complementària i amb notes a la col·lecció *Legislació bàsica* del DOGC. A més, en la mateixa col·lecció *Quaderns de legislació* es van editar les versions castellana, francesa i anglesa de la Llei 1/1998, de 7 de gener. Tot plegat és un exponent més de l'interès ciutadà que la Llei ha generat.

En un altre sentit, per fer difusió de la legislació lingüística d'una manera senzilla, s'ha editat i distribuït el primer conjunt de materials de divulgació que constitueixen la col·lecció de tríptics *A dreta llei* amb informació sobre:

- *Noms i cognoms*
- *Documents notarials*
- *Documents bancaris, mercantils i d'assegurances*
- *Toponímia*
- *Retolació comercial*

¹ El dictamen va ser aprovat pel Ple del Consell Social el 29 de febrer de 2000.

En la distribució d'aquests materials, que s'ha iniciat el mes de desembre, han col·laborat diversos departaments de la Generalitat (Justícia, Indústria, Comerç i Turisme i Economia, Finances i Planificació, entre d'altres), el Consorci per a la Normalització Lingüística, el Col·legi de Notaris de Catalunya, l'Agrupament de Botiguers i Comerciants de Catalunya, la UCEAC i altres empreses i organitzacions empresarials que han signat acords de col·laboració per a l'aplicació de la Llei de política lingüística. En conjunt se

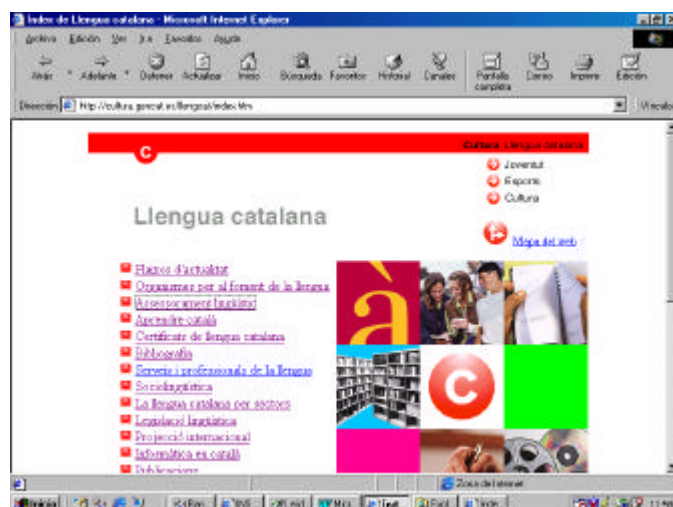
n'han distribuït uns 150.000 exemplars. És previst editar altres títols de la col·lecció amb informació sobre els establiments d'hoteleria i restauració, l'atenció al públic, les comunicacions empresarials i d'altres.

Pel que fa a la Llei i els seus aspectes normatius s'ha mantingut el ritme de difusió sectorial per mitjà dels convenis de col·laboració signats amb empreses i, sobretot, organitzacions empresarials, com és el cas de la Confederació de Comerç de Catalunya, l'Agrupament de Botiguers i Comerciants de Catalunya o la Confederació Empresarial d'Hoteleria i Restauració de Catalunya, del Consell de Catalunya de Col·legis d'Agents de la Propietat Immobiliària i l'Associació de Personal de la Caixa. Tots ells han publicat articles de divulgació preparats específicament per als col·lectius afectats a les revistes o mitjans de comunicació ordinària amb els seus associats i en alguns casos també s'han tramès exemplars del text complet de la Llei. També s'ha fet difusió del contingut pràctic de la normativa de 1998 per mitjà dels serveis del Consorci per a la Normalització Lingüística i dels serveis lingüístics dels sindicats i de les organitzacions empresarials.

4.3. La llengua catalana a Internet

En aquest apartat dedicat a la divulgació del contingut de la Llei i, en general, de temes que afecten la política lingüística i la llengua catalana, s'ha d'esmentar que el dia 1 de setembre, el Departament de Cultura va obrir dins de les seves pàgines web la secció dedicada a la llengua (<http://www.cultura.gencat.es/llengcat/>). A les pàgines esmentades hi ha

informació sobre organismes per al foment de la llengua catalana, legislació lingüística, temes d'assessorament lingüístic, informació de llocs, mètodes i bibliografia per aprendre català i els certificats de llengua catalana. També s'hi poden trobar totes les pel·lícules amb versió catalana, tant per a gran pantalla com per al vídeo, programaris en català, i informació sobre les subvencions que afecten el foment del català.

També es poden trobar eines i informacions d'interès referents a la llengua a les pàgines web del Consorci per a la Normalització Lingüística (<http://www.cpnl.org>) i, pel que fa a la terminologia, a les del TERMCAT (<http://www.termcat.es>).

5. La llengua catalana en el canvi de segle

5.1. El mapa sociolingüístic de Catalunya

L'aplicació de qualsevol política lingüística requereix un coneixement profund de la realitat sociolingüística de la societat en la qual s'aplica. D'altra banda, aquest coneixement és imprescindible per poder avaluar, periòdicament, la situació de la llengua concernida i l'eficàcia de les mesures adoptades.

En aquest sentit, l'article 39 de la Llei de política lingüística estableix que el Govern ha d'elaborar un mapa sociolingüístic de Catalunya, que ha de ser revisat cada cinc anys, per tal d'adequar a la realitat la seva acció de política lingüística i, alhora, per valorar la incidència de les actuacions fetes.

Per tal de donar compliment a aquest mandat, l'any 1998 es va aprovar el *Decret 240/1998, de 27 d'agost, pel qual s'aprova el mapa sociolingüístic de Catalunya i es declaren oficials les dades estadístiques sobre el coneixement de la llengua catalana resultants de l'Estadística de població de Catalunya referida al dia 1 de maig de 1996.*

Les dades que el decret esmentat declara oficials havien estat presentades pel president de la Generalitat el 15 d'abril de 1998 i se n'han fet ressò diverses vegades els mitjans de comunicació.

Tot i que són ben conegudes és bo de recordar l'evolució de les quatre competències bàsiques de coneixement en els darrers vint anys, que és la següent:

Taula 5. Evolució de les competències bàsiques de coneixement del català

	1975	1981	1986	1991	1996
	%	%	%	%	%
<i>Entén</i>	74,3	80,98	90,61	93,76	94,97
<i>Parla</i>	53,1	-	64,08	68,34	75,30
<i>Llegeix</i>	-	-	60,56	67,56	72,35
<i>Escriu</i>	14,5	-	31,53	39,94	45,84

El progrés del coneixement del català s'ha donat en tot el territori. El 1986 quatre comarques (el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Tarragonès i el Vallès Occidental) no arribaven al 60% de població capaç de parlar el català i unes altres quatre no arribaven al 70%. Deu anys més tard, el 1996, no hi havia cap comarca per sota del 60% i tan sols dues, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental, continuaven per sota del 70% tot i que havien experimentat creixements relatius respecte de 1991 del 18% i del 14,4% respectivament.

5.2. L'Explotació del cens lingüístic de 1996

Les dades del cens necessiten determinades explotacions per tal de poder ser examinades, interpretades i analitzades amb facilitat pels tècnics i els responsables de la política lingüística i de manera comprensible per al públic interessat en general. Per això, seguint la línia dels estudis ja realitzats sobre el padró de 1975 i el cens de 1981, el cens de 1986 i el cens de 1991, la Direcció General de Política Lingüística ha encarregat el treball *Explotació del cens lingüístic de 1996* als professors de la Universitat de Barcelona doctors Francesc Xavier Vila, Jaume Farràs i Joaquim Torres. El treball, que segueix l'estructura dels tres anteriors dirigits per Modest Reixach, està dividit en vuit capítols: Introducció general i metodològica, el català als territoris de llengua catalana, Llengua i edat, Llengua i sexe,

Llengua i origen geogràfic, Llengua i grau d'instrucció, Llengua i estructura social i Les llengües a la Vall d'Aran. Es preveu d'editar aquest treball dins del primer semestre de l'any 2000.

5.3. *Altres estudis sobre actituds socials davant la llengua i sobre l'ús del català*

Amb el mateix objectiu de conèixer la realitat de la situació del català i del seu ús, especialment en els àmbits econòmics, durant l'any 1999 la Direcció General de Política Lingüística ha encarregat uns altres sis estudis d'abast divers, que s'han esmentat o s'esmentaran en aquest informe i que, en conjunt, permeten tenir una visió de la realitat del català a determinats sectors. Aquestes estudis són:

- *Opinió ciutadana sobre la política lingüística de la Generalitat i sobre l'aplicació de la Llei 1/1998*, realitzat per l'Institut DYM el mes de febrer.
- *La llengua de la publicitat exterior a Badalona, Girona, Granollers, Lleida, Sabadell i Tarragona l'any 1999*, realitzat per Josep M Aragay i Anna Collado, de la Universitat de Barcelona, el mes d'abril.
- *Els usos lingüístics en la retolació a Badalona, Girona, Granollers, Lleida, Sabadell i Tarragona l'any 1999*, realitzat per Josep M Aragay i Anna Collado, de la Universitat de Barcelona, el mes d'abril.
- *La llengua de la publicitat exterior a Barcelona l'any 1999*, realitzat per Ipsos el mes de maig.
- *Els usos lingüístics en les empreses associades a l'Institut de l'Empresa Familiar*, realitzat per l'Institut DEP durant l'estiu.
- *Llengua i activitat econòmica a Catalunya*, realitzat per Gabise el desembre.

A aquests estudis cal sumar-hi tres més que contenen referències a la situació del català a Catalunya: *Enquesta a la joventut de Catalunya 1998*, *La imagen de Cataluña en España* i l'informe sobre el plurilingüisme a Espanya elaborat pel CIS.

El treball *Enquesta a la joventut de Catalunya 1998* encarregat per la Secretaria General de Joventut, adscrita al Departament de Cultura fins al 29 de novembre, va incloure un capítol específicament dedicat als usos lingüístics de la joventut catalana que té, precisament per la franja d'edat que és objecte de l'estudi, un gran interès.

Finalment, és interessant remarcar que l'estudi, *La imagen de Cataluña en España*, realitzat per encàrrec del Departament de la Presidència per l'empresa Eudox SA, contenia diverses qüestions relacionades amb la percepció al conjunt de l'Estat de la situació de la llengua catalana i de la política lingüística que es realitza a Catalunya.

Per exemple, davant la qüestió "Tothom que treballa a Catalunya hauria de saber el català" el 31,6% hi està d'acord i el 63,4% en desacord. Per contra, el 79,8% dels ciutadans espanyols considera que "A Catalunya és més fàcil trobar treball als qui saben català" i només el 14,8% no ho considera així. L'opinió és força diferent si només es compten els enquestats que viuen a Catalunya. En aquesta cas, el 73% està d'acord que tothom que treballa a Catalunya ha de saber el català i només el 66% afirma que és més fàcil trobar feina si se'n sap.

La mateixa enquesta mostra que el 38,7% dels espanyols valora negativament la política lingüística que es fa a Catalunya, un 34,3% la qualifica de "normal" i només un 13,9% la valora bé. En canvi, si només es té en compte els residents a Catalunya la valoració negativa és del 19,2%, la positiva del 27,8% i la de "normal" del 44,9%.²

² La pregunta de l'enquesta va ser "Com creu que s'està encarant el problema de la llengua a Catalunya?"

5.4. L'Ofercat: un instrument per mesurar la presència territorial del català

Amb la mateixa finalitat d'aconseguir un sistema organitzat de dades sobre l'oferta i l'ús del català a la nostra societat, en aquest cas a l'àmbit local, el Centre de Normalització Lingüística L'Heura, de Santa Coloma de Gramenet (un dels 22 centres del Consorci per

a la Normalització Lingüística de Catalunya), amb l'assistència tècnica de la Direcció General de Política Lingüística, ha elaborat les bases d'un indicador territorial d'ús del català que de moment s'ha experimentat a la ciutat de Santa Coloma de Gramenet i que l'any 2000 s'experimentarà a d'altres localitats amb realitats sociolingüístiques diverses. Aquest índex, denominat *Ofercat* (índex d'oferta de català), serà un instrument de mesura de la realitat territorial de l'oferta de català que ha de permetre elaborar i aplicar amb més rigor els instruments de planificació lingüística i els programes d'actuació que en resulten.

D'aquesta manera, el Consorci per a la Normalització Lingüística es podrà dotar d'una eina de mesura similar a l'Indexplà, operatiu des de 1996, que permet examinar amb criteris objectius i homogenis el grau de catalanització d'una empresa o organització.

El resultat experimental de l'Ofercat aplicat a Santa Coloma de Gramenet va ser exposat per dues de les seves autores materials al VII Congrés internacional de llengües minoritàries celebrat a Bilbao els dies 1, 2 i 3 de desembre i va generar un força interès entre els tècnics i responsables de política lingüística que hi assistiren.

5.5. El projecte de sistema d'indicadors lingüístics

L'evolució dels resultats d'una política lingüística és lenta. L'avenç o el retrocés en l'ús d'una llengua, en el cas de Catalunya del català, només es pot copsar per comparació de la seva situació en períodes de temps que, si bé són molt curts en termes històrics, solen ser molt llargs en les dinàmiques polítiques. En qualsevol cas, per tenir una idea clara de l'evolució de la presència del català en la nostra societat cal comptar amb dades seriadades i comparables en el temps, elaborades amb criteris estadístics.

És per això que des de la primavera de 1998 la Direcció General de Política Lingüística, amb la col·laboració dels tècnics de la Xarxa Tècnica de Política Lingüística i dels gabinets tècnics de diversos departaments de la Generalitat, ha estat treballant en la tria d'alguns indicadors d'ús de català que ha de permetre comptar, en endavant, amb aquelles dades. La metodologia per a la seva obtenció és diversa. Per a algunes (dades de coneixement) es compta amb mostres censals. Per a d'altres (nombre de documents públics atorgats en català i en castellà, títols de llibres editats en català, espectadors de cinema en català o en castellà) amb dades estadístiques completes. Per a d'altres (ús familiar i personal del català) amb mostres obtingudes per enquestes. Encara, per a d'altres (retolació comercial o publicitat exterior), amb observacions aleatòries de tipus de mostra.

El projecte consisteix, doncs, en un sistema d'indicadors lingüístics que ha de permetre tenir, simultàniament i segons els casos, indicadors d'activitat, d'impacte i de situació. Per poder fer aquest seguiment, el projecte s'estructura en àmbits i subàmbits amb dades que provenen de fonts diverses. Es pretén que els indicadors i les dades més significatives

d'aquest projecte passin a formar part del pla estadístic nacional mitjançant el tractament que en faci l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT). Un avenç del projecte va ser presentat al Col·loqui sobre legislació i polítiques lingüístiques comparades, que va tenir lloc a Barcelona els dies 4, 5 i 6 d'octubre de 1999. Es preveu poder tenir enllestit el projecte general i delimitats els indicadors que han de ser tractats per l'IDESCAT en el segon semestre de l'any 2000.